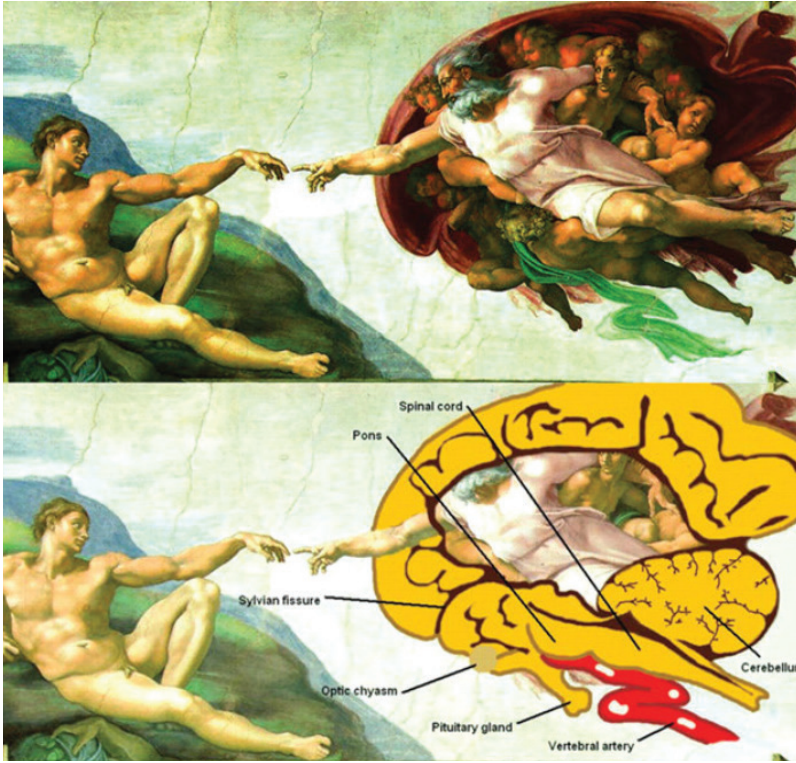

Sanat, Hekimlik ve Nöroşirürji

Dr. Baran Can Alpergin
Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Beyin ve Sinir Cerrahisi Anabilim Dalı

Adem'in Yarattılışı, Creazione di Adamo,
Michelangelo di Lodovico Buonarroti Simoni.
(Paluzzi A, Belli A, Bain P, Viva L. Brain
'imaging' in the Renaissance.
J R Soc Med. 2007 Dec; 100(12): 540-3.
doi: 10.1177/014107680710001209.
PMID: 18065703; PMCID: PMC2121627.)

"Ars longa, vita brevis, occasio praeceps, experimentum periculosum, iudicium difficile". Tıbbın 'babası' olarak anılan Hipokrat tarafından söylenmiş o meşhur Latince özdeyiş. Sanat uzun, hayat kısa, fırsat kaçıcı, deneyim aldatici, karar zor. Peki Hipokrat burada 'Sanat uzun' derken ne anlatmak istiyordu?

Günümüzden yüzlerce hatta binlerce yıl önce yaşamış olan ve modern tıbbın gelişmesine katkıda bulunan hekimlerin hayatını incelediğimizde çoğunun aynı zamanda birer sanatçı olduğunu görürüz. Filozof ve yazar olan Galen'in aynı zamanda dünyanın ilk spor hekimi olması; gökbilimci ve düşünür İbn-i Sina'nın hekimlerin önderi olarak bilinmesi; Mona Lisa'yı ve Vitruvius Adam'ı resmeden Leonardo Da Vinci'nin ise aynı zamanda bir anatomist olması bu nedenle hiç de şaşırtıcı değildir. Tıbbi sihirden ayıran ilk hekim ve modern tıbbın kurucusu Hipokrat'ın 'Sanat uzun' derken tıp ve hekimlikten bahsetmekte olduğu ortadadır.

Bir sanatçının esas gereçleri gözleri, elleri ve hayal gücüdür; tıpkı bir nöroşirürjyende olduğu gibi. Michelangelo'nun o ünlü 'Adem'in Yaratılışı' freskinde sanat ve 'beyin' kavramları nasıl iç içe

geçmişse, bir beyin cerrahının hayatı ile sanat da o şekilde iç içe geçmiş bir bütündür.

Bu yazıda farklı sanat eserleri içerisindeki 'Nöroşirürji' imgelerine çeşitli örnekler

vererek, sanat ve beyin cerrahisi hekimliğinin birlikteliğinde küçük bir gezintiye çıkmayı ve bazı sanat eserlerini bir beyin cerrahının gözüyle incelemeyi amaçlamaktayım.

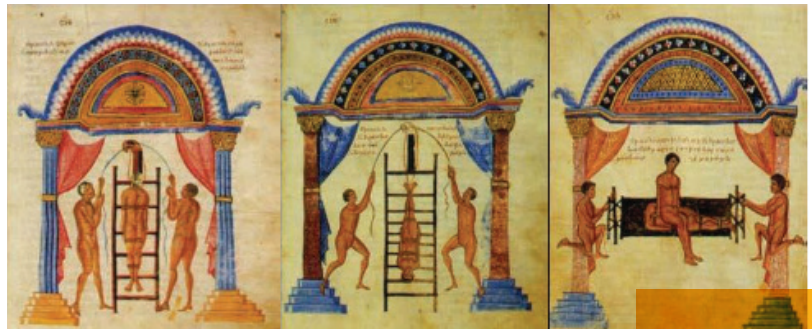

The Extraction of the Stone

of Madness, Hollandalı ressam Hieronymus Bosch tarafından 15. Yüzyılda çizilmiş olan bir resim. Türkçe ismi ile 'Delilik taşının çıkartılması'. (Vigué, Jordi (2002). Great Masters of Western Art. Watson-Cuptill. p. 71. ISBN 0-8230-2113-0)

Bu resimde elinde bıçak olan bir beyin cerrahının, frontal bölgeye yerleşmiş ve bu nedenle kişilik değişikliğine sebep olan kalsifiye bir menenjiom tümörünü çıkartmakta olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle çizimin adı 'Delilik taşının çıkartılması' olarak adlandırılmıştır.

Hipokrat tarafından tanımlanmış '**Hipokrat merdiveni**' isimli traksiyon yöntemi ile skolyoz hastalığının tedavi edilmeye çalışılması ve bunun resmedilmesi. (Vasiliadis ES, Grivas TB, Kaspiris A. Historical overview of spinal deformities in ancient Greece. Scoliosis.2009;4:6. Published 2009 Feb 25. doi:10.1186/1748-7161-4-6)

The Broken Column, orijinal ismiyle **'La Columna Rota'**, geçirdiği ağır kaza sonrası Frida Kahlo tarafından çizilmiş olan bir otoportre. (Collection Dolores Olmedo, Mexico City. © 2013 Banco de México Diego Rivera Frida Kahlo Museums Trust, Mexico, D.F./Artists Rights Society (ARS), New York.)

Frida Kahlo ağır bir kaza sonrası onlarca omurga operasyonu geçirmiş ve bu süreçte yaşadıklarını bir otoportre ile anlatmaya çalışmıştır. Bu resimde Frida'nın üzerine batmış olan iğnelerin, çektiği nöropatik ağrıları betimlediği düşünülmekte ve yaşadığı acı görülmektedir.

İtalyan ressam Sandro Botticelli'nin **'Madonna with child and singing angels'** isimli eseri. (Deimling, Barbara (2007). Sandro Botticelli 1444/5- 1510, ISBN 978-3-8228-5992-6.)

Madonna'nın elindeki çocuğun ayağına dikkatli bakıldığında, bebeklerde görülen Babinski bulgusunun resimde yer aldığı dikkat çekmektedir.